

Seznamte se:

Přehrada Les Království

Národní kulturní památka

Přehrada Les Království

Přehrada Les Království byla postavena na řece Labi v podhůří Krkonoš.

Stavba přehrady byla reakcí na katastrofální povodně na konci 19. století.

Podrobnosti o stavbě přehrady včetně bohaté fotodokumentace a významné historické události jsou uvedeny na panelech v článku „Expozice v informačním centru Les Království“, který byl publikován v InfoGalerii v květnu 2020.

Přehrada Les Království – účel vodního díla

Přehrada slouží k:

- *zmírnění průchodu velkých vod v území pod přehradou*
- *výrobě elektrické energie*
- *nadlepšování průtoku v Labi pod nádrží*

Přehrada Les Království – hlavní funkční části vodního díla

dům hrázného
s pravou šoupátkovou věží

pravý šachtový přeliv

hráz přehrady
s korunovým přelivem

vodní elektrárna

ústí pravého
obtokového tunelu

levý šachtový přeliv

levá šoupátková věž

strojovna hrázové
výpusti

ústí levého
obtokového tunelu

Přehrada Les Království - hráz

Přehradní hráz je gravitační, zděná z královédvorského pískovce, půdorysně obloukovitě zakřivená.

Přehrada Les Království - hráz

Délka hráze v koruně je 218 m, nadmořská výška koruny 327,31 m n.m.

Přehrada Les Království - hráz

Výška hráze nad základovou spárou je 41,0 m, výška nad terénem 32,7 m.

Přehrada Les Království – bezpečnostní přelivy

Korunový přeliv

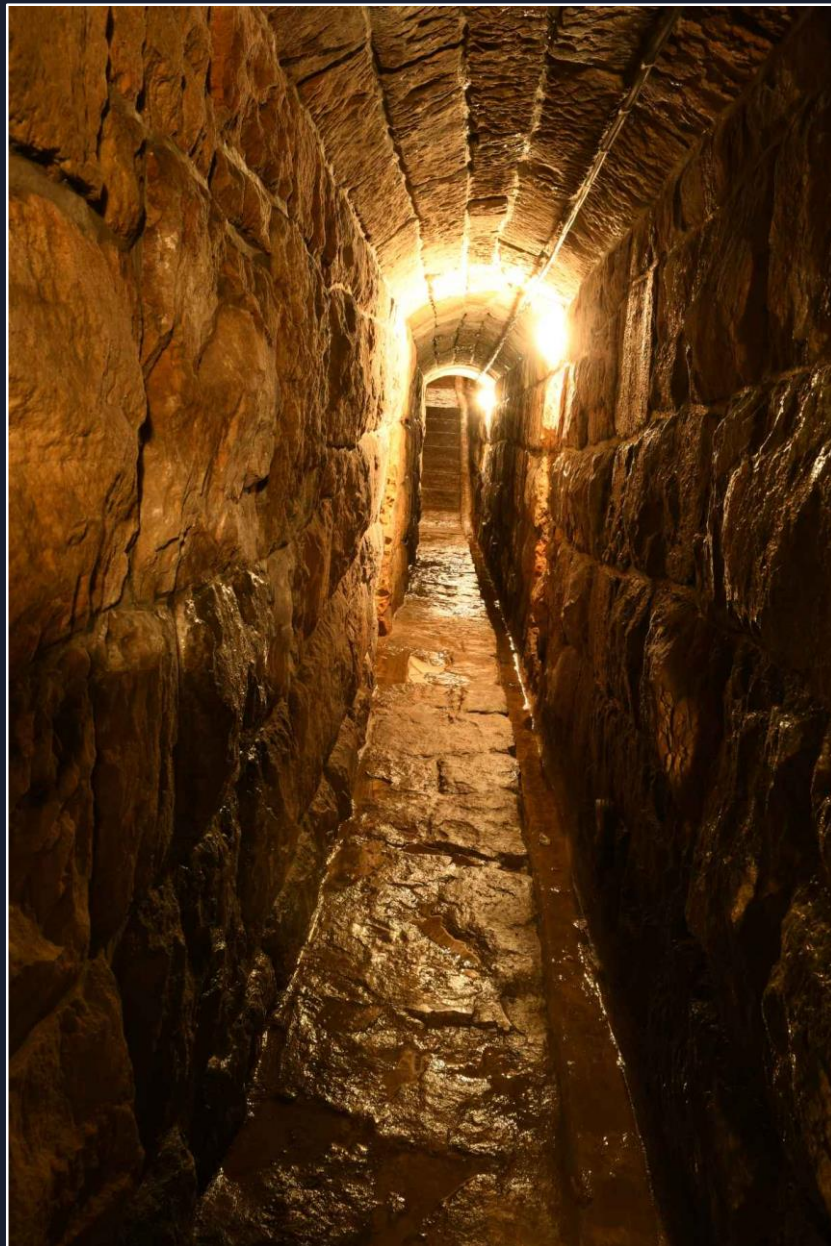
Pravý šachtový přeliv

Pro převádění povodňových průtoků je vodní dílo Les Království vybaveno třemi nehrazenými bezpečnostními přelivy. Korunový přeliv o pěti polích šířky 10,9 m je situovaný ve střední části hráze. Skluz od přelivu je ukončen ve vývaru navazujícím na vzdušnou patu hráze. Dva šachtové přelivy jsou umístěny symetricky k ose hráze. Levý s vnitřním průměrem 4,2 m je umístěn asi 80 m, pravý s vnitřním průměrem 5,1 m asi 150 m nad hrází. Odpady od jednotlivých šachtových přelivů jsou navázány na levý a pravý obtokový tunel.

Levý šachtový přeliv

Přehrada Les Království – co se skrývá uvnitř

Revizní chodba v hrázi

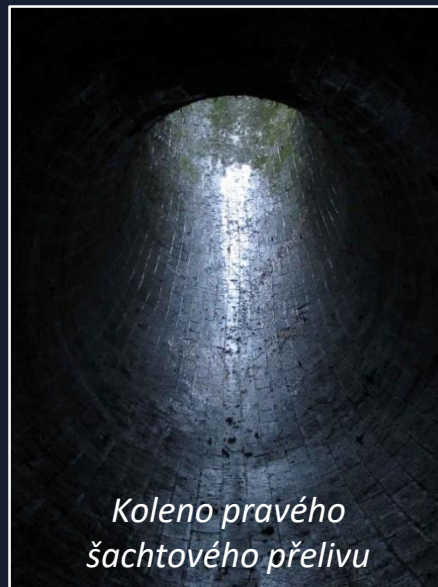
Kolonie netopýrů vrápenců malých

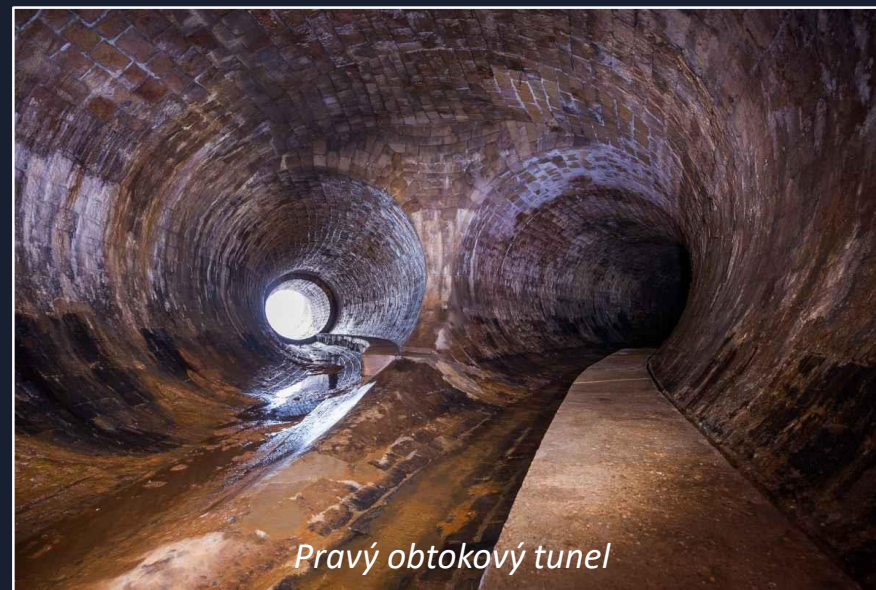
Přehrada Les Království – co se skrývá uvnitř

Strojovna uzávěrů pravé výpusti

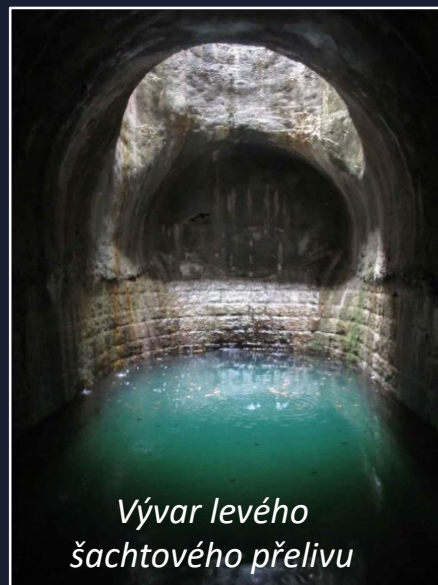
*Koleno pravého
šachtového přelivu*

Pravý obtokový tunel

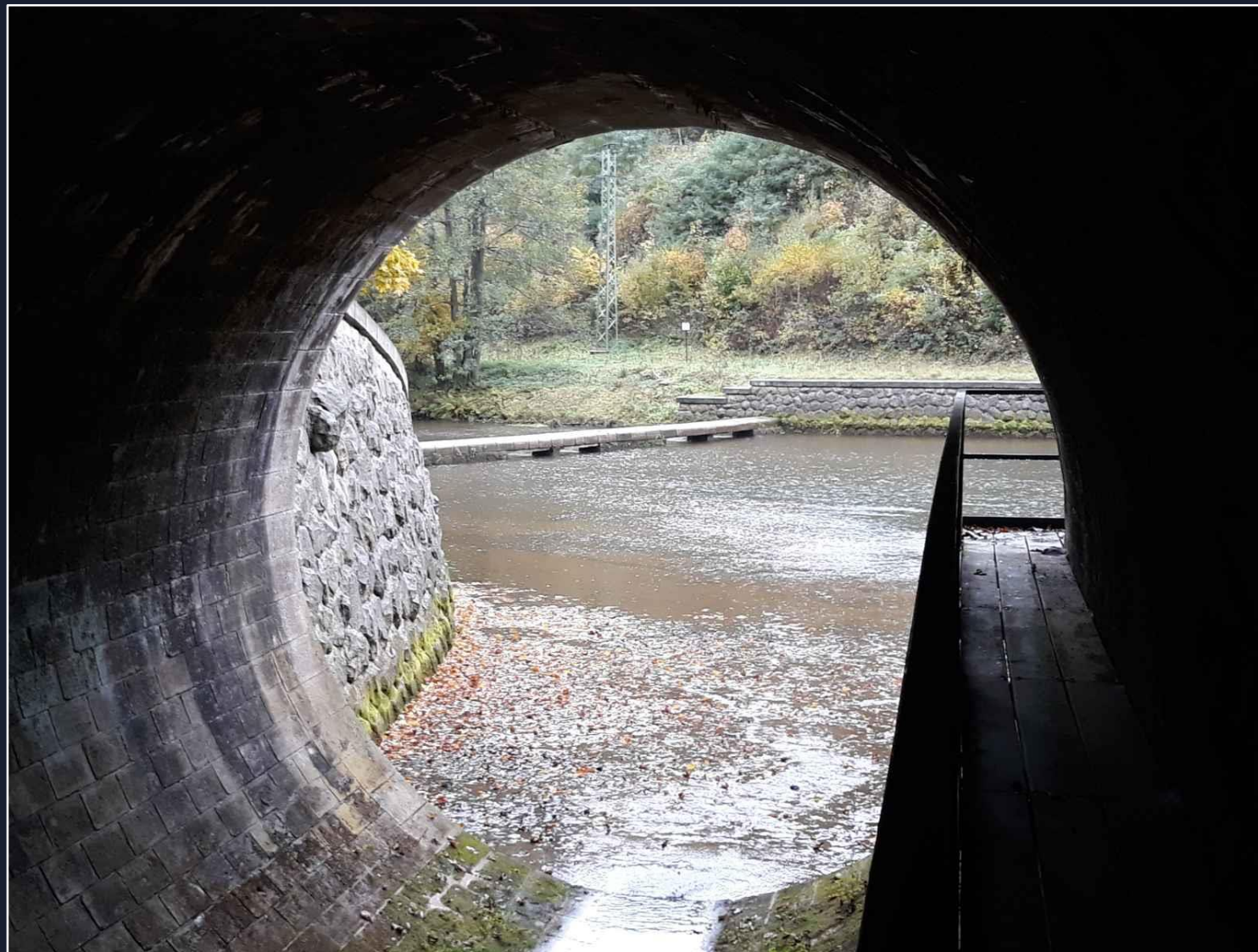
Návodní revizní šoupátkový uzávěr

*Vývar levého
šachtového přelivu*

Rozražče pod segmentovým uzávěrem

Pod vyústěním obtokových tunelů je v korytě vybudován vyrovnávací jez půdorysně obloukovitého tvaru se šesti odlehčovacími otvory pro tlumení proudu při velkých vodách.

Nádrž nemusí být vždy plná - kolik je v ní vody?

Povodeň

*Snímek pořízen: 9. 3. 2000
Výška hladiny: 324,89 m n. m.
Objem vody v nádrži: 7 294 531 m³
Zásobní i ochranný prostor nádrže
je zcela zaplněn.*

Normální stav

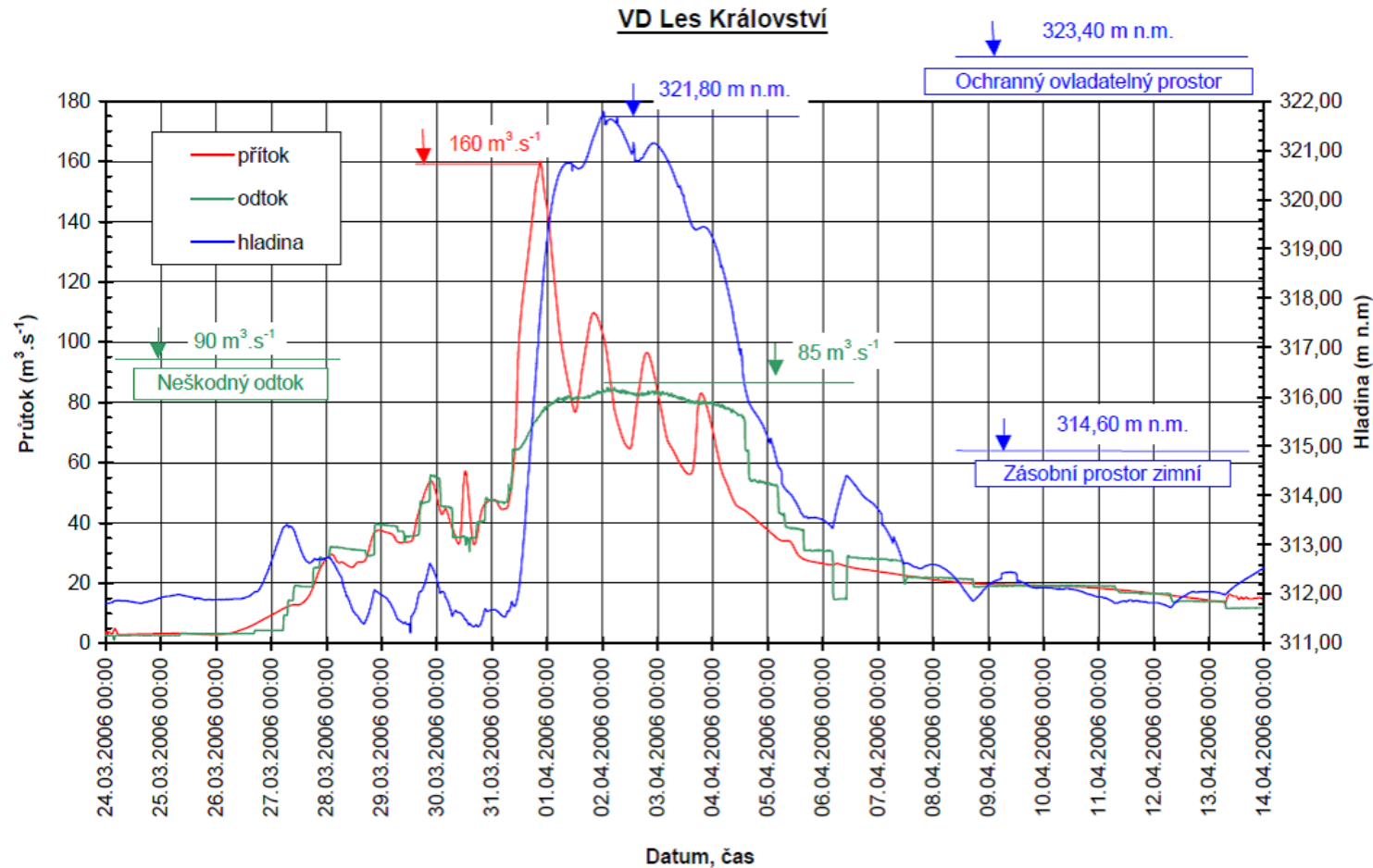
*Snímek pořízen: 17. 4. 2018
Výška hladiny: 316,48 m n. m.
Objem vody v nádrži: 1 983 147 m³
Zásobní prostor je zcela zaplněn, částečně
je využit i ochranný prostor nádrže.*

Sucho

*Snímek pořízen: 6. 9. 2018
Výška hladiny: 311,58 m n. m.
Objem vody v nádrži: 644 967 m³
Je zaplněno 30 % zásobního prostoru nádrže.*

Přehrada Les Království – transformace povodně

Tání sněhu ve spojení s dešťovými srážkami bylo příčinou vzestupu průtoku v Labi na začátku dubna 2006. Průběh přítoků odtoků a výšky hladin v nádrži ukazuje připojený graf. Přestože maximální přítok do nádrže dosáhl $160 \text{ m}^3/\text{s}$, odtok z nádrže nepřekročil hodnotu $85 \text{ m}^3/\text{s}$. Tím byla povodeň hrozící v městech a obcích podél Labe pod přehradou transformována do neškodné podoby (neškodný odtok z nádrže je $90 \text{ m}^3/\text{s}$). Transformace, případně oddálení povodňové vlny, je hlavní úlohou vodního díla.

Přehrada Les Království – pomocník při povodních i v suchém období

Transformace povodně do neškodné podoby je možná pouze v omezené míře. Při povodni v roce 2000, kdy při kulminaci dosáhl přítok do nádrže hodnoty $385 \text{ m}^3/\text{s}$ (tedy více než dvojnásobek hodnoty z roku 2006), odtok z nádrže $375 \text{ m}^3/\text{s}$ a hladina výšky $325,29 \text{ m n.m.}$, parametry nádrže na účinnou transformaci nestačily. Přesto přehrada splnila svoji funkci, protože oddálila nástup povodňové vlny a poskytla tak obyvatelům čas na provedení nezbytných zabezpečovacích prací.

Transformace, případně oddálení povodňové vlny, je hlavní úlohou vodního díla.

Na snímcích je korunový a šachtový přeliv při povodni v březnu 2000

Přehrada Les Království – pomocník při povodních i v suchém období

Vyprázdněná nádrž po suchém létě 2018

V posledních letech se stále častěji uplatňuje funkce nádrže jako stabilizačního prvku v suchých letech. V období, kdy jsou přítoky do nádrže minimální, je zajišťován až do vyčerpání zásobního prostoru stabilní odtok z nádrže, což pomáhá jak vodním a na vodu vázaným živočichům v Labi pod přehradou, tak i odběrům vody pro lidskou potřebu. Zásoba vody v nádrži, kterou je možné v případě sucha postupně využít, představuje druhý základní benefit přehradní nádrže.

*Zatopená plocha (315,60 m n.m.):
36,79 ha*

*Zásobní objem (307,60-315,60 m n.m.):
1,422 mil. m³*

*Ochranný objem (315,60-324,85 m n.m.):
5,627 mil. m³*

*Celkový objem (ke kótě 324,85 m n.m.):
7,261 mil. m³*

Pohled z ochozu pravé šoupátkové věže, na obzoru vrch Zvičina

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

V letech 2018 – 2019 provedl státní podnik Povodí Labe opravu a renovaci všech budov, které tvoří komplex národní kulturní památky. Práce probíhaly zejména na budově domu hrázního a přilehlých hospodářských budovách. Do původní podoby byly zrekonstruovány také další památkově chráněné objekty, tedy levá šoupátková věž a obě průjezdové brány na hrázi. S ohledem na památkovou ochranu byly při rekonstrukci budov použity materiály a stavební prvky, které odpovídaly historickým originálům, stejně tak jako tradiční stavební postupy.

Generální dodavatel: Stavební společnost Žižka spol. s r.o.

Hlavní dodavatelé: RenoArt s.r.o., PARIO s.r.o.

Hlavní projektant: Architekti Headhand s.r.o.

Cena obnovy: 32 mil. Kč

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

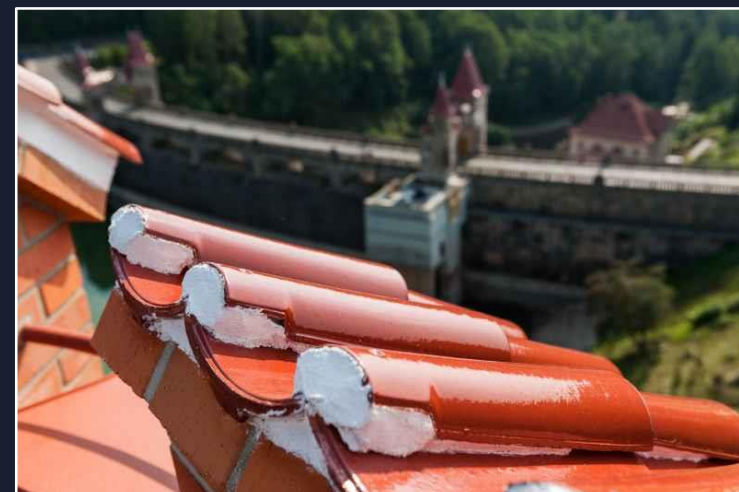
Tyto dvojice fotografií od sebe dělí více než 100 let.

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

Průjezdové brány na hrázi před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

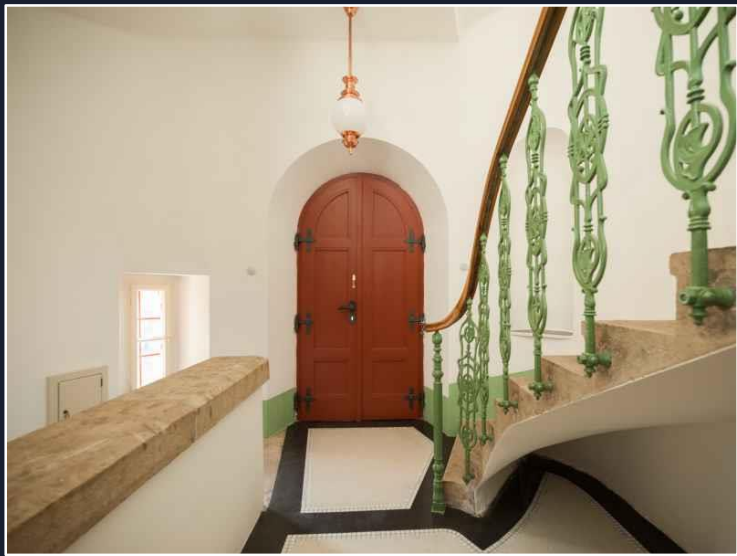
Levá šoupátková věž a ochoz pravé šoupátkové věže před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

Dům hrázného před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

Interiér domu hrázného před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

Interiér domu hrázného před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Interiér domu hrázného před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Interiér domu hrázného - nové a restaurované detaily

Hospodářské stavení před a po rekonstrukci (nahore a dole)

Přehrada Les Království – uložení časové schránky

Rekonstrukce střech na průjezdových bránách byla ideální příležitostí pro uložení časové schránky se vzkazem pro příští generace. Do schránky bylo vloženo několik dokumentů, které vypovídají o současné rekonstrukci přehrady, suchém roce 2018 i o státním podniku Povodí Labe. K písemným dokumentům byly přidány pamětní mince, které Povodí Labe vydalo v roce 2016 k výročí 100 let od dokončení přehrady Labská, 100 let od katastrofy na Bílé Desné a 50 let podniků Povodí.

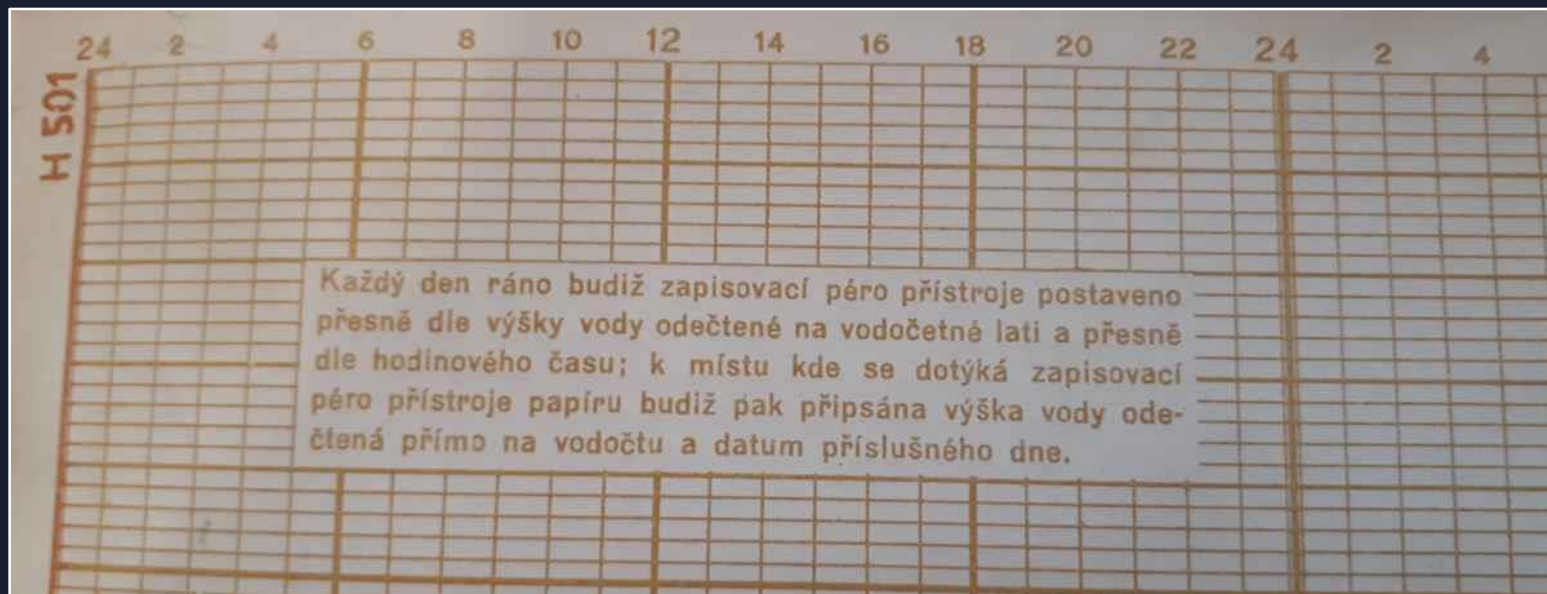
Od 31.10.2018 je schránka uložena v samé špičce věžičky levé průjezdové brány, kde bude několik desetiletí čekat na své objevitele.

Plovákový limnigraf byl původně umístěn v kanceláři hrázného ve věži domu hrázného, skládal se ze záznamového zařízení (umístěno ve vitríně) a plováku, který se pohyboval v limnigrafické šachtě. Pohyb plováku byl elektromechanicky převáděn na záznamové zařízení, kde pohyb pera s tuší zaznamenával průběh hladiny v nádrži na milimetrový papír navinutý na válec. Pohyb válce byl ovládán hodinovým strojem. Záznam limnigrafu se nazývá limnigram.

Dole ukázka záznamového papíru s pokyny pro správné nastavení pera přístroje.

Šoupátkový uzávěr byl do blízkosti hráze umístěn na závěr obnovy národní kulturní památky v roce 2019.

Jedná se o šoupátkový uzávěr z přehrady Labská ve Špindlerově Mlýně, průměr 1000 mm (demontován v rámci rekonstrukce v letech 2018-19).

Uzávěr stejného typu je dosud osazen i v levém obtoku VD Les Království.

Přehrada Les Království – obnova národní kulturní památky v letech 2018-19

Průjezdové brány a levá šoupátková věž po rekonstrukci

Dům hrázného po rekonstrukci

Celkový pohled na areál po rekonstrukci

To byla

Přehrada Les Království

Povodí Labe, státní podnik

www.pla.cz

Informační materiál byl vytvořen v roce 2020, je určen široké veřejnosti, šíření doporučeno ☺